

اجله رجال دولت عليه دن عطاو فتاور رضا افندی حضرت تاري
طرفندن قلمه آلنان تقریضدر §

بو جهان فاتیدن حین انتقالنده علمه دائر برورقه ترك ایدنلر ایچون
حضرت انس (رضی الله عنه الباری) دن مروی اولان حدیث شریف ایله
امثالی احادیث منیفه نیجه مثوبات بی غایاتی مبشر اولدیغنه و حضرت ﴿کعب﴾
بن زهیر (رضی عنه الغفار) ك اثر جلیل بی عدیل اولان قصیده سعیده برده
مدایح عالم ارای حضرت سلطان انبیا (علیه واله اکمل التحایا) ضمیمه پك
چوق فوائد و محسناتی بولندیغنه بناء ارباب فضل و کمال و اصحاب صلاح حالک
ممتاز وارجمندی اسکلیب مفتیسی (امین) افندی حضرت تارینک همم برکزیده
بلغا پسندی ثمره سی اوله رق لسان عذب الیان ترکی ایله شرحه حسن موفقیته
بومثالو آثار مبروکیه میل کاملی اولان نشئه یابان شوق و محبته وسیله کمال
ممنونیت اولمغله شارح ممدوح المأثر حضرت تارینک طول عمر و عافیت و حصول
امنیه و مسروریت ایله صوری مغوی فیوضات کونا کونه نائلیتاری عن صمیم
تنی و نیاز اولنور §

خاک اقدام پاک آل عبا

بنده بندکان مولانا رضا

محکمه تمیز اعضای کرامندن سعادتلو حسن ادیب افندی
حضرت تارینک تقریض عالیبریدر §

الحمد لله الذی خلق الانسان ، علمه الیان ، و انزل علی حبیبه السبع المثانی
والفرقان ، والصلوة والسلام علی محمد المجتبی من سره عدنان ، المبعوث بمجوامع

درجاتی آثاری ارائه و اثبات ایده چکندن مدح و ستایشی کافتندن طی طومار
مقالاته اهتمام و مجرد عرض تشکر و حمدتله اختتام کلام اولندی ،
ومن الله التوفیق §
افقر العباد مکتوبی نظارت

بحریه حسن توفیق

مجلس امانت اعضای گرامندن سعادتلو سالم بک افندی
حضر تارینک تقرر یختار یدر §

قدوة فصیحای اصحاب کرام و عمدة بلغای ذوی الاحترام ﴿کعب﴾ بن
زهیر ﴿رضی الله عنه المملک العلام﴾ حضر تارینک انشاد بیورمش اولدقلری قصیده
جلیله برده که — فخر الانام ﴿علیه افضل التحية والسلام﴾ حضر تارینک تحسین
مرحمت رهین عالیسنی احرازایله شهرتکیر عالم و افاق بولنان بر اثر جلیل عذیم
العیدیلدر ، بونک نکات حکمت آرا و دقایق حیرت افزایی عربی شرح کرده
مین ایکن علم ظاهر و باطنله اراسته و کوهر فضل و دانشله پیراسته اولوب
اسکلیب مفتیسی بولنان فضیلتلو (امین) افندیکنک قصیده مذکورده بی لسان
سهیل البیان ترکی ایله شرح ایدرک بعض امثال بنامی کی عموم ایچون بر یادکار
خیراتار بر افعیه سزاوار بیوریلان علو همت بیهمتالردن طولای بالخاصه کندوسنه
عرض تشکراته ابتدار و حسب الاخلاص دعای بیر یالرینی تکرار ایدرم §

عن اعضای

مجلس امانت

سالم

بحریہ میر لو الرندن سعادتلو ایوب صبری پاشا حضرتلرینک

تقریضیدر §

بانت سعاد - نام سعادت ارتسامیلہ السنہ پیرای عباد صلاح اعتیاد
اولان درء نادرء مضیئہ کہ اصحاب فیوضات استصحاب جناب رسالتپناہیدن
(کعب) بن زہیر السلمی (رضی عنہ اللہ الاعلیٰ) اقدیمزک حضور
ساطع النور حضرت پیغمبریدہ ایراد بیوردقلری قصیدہ بردہ نفیسہ در .
اصداف عباراتندہ نہفتہ ونہان اولان درر ، غرر ، خقایق ولالی ، لالای ،
دقایق نکاتی خواجکان اصحاب علم وکمال وکریدکان ارباب وجد و حالک سر حلقہ
ودانشمندی اسکلب مفتیبی رشادتلو (امین) اقدی حضرتلری خامہ اعجاز
علامہ یقینلریلہ کشف وایضاح ایدرک شوریدکان صحرای عشق ومحبت
محمدی (علیہ وعلی آلہ صلوات السرمندی) نزدندہ حرز جان اطلاقہ شایان
برشرح جلیل کرانقدر جمیل ترتیب ایتمش و او اثر عالیدہ تنسیق کلام
وتوضیح مرام دنیلان صنعت بدیعی برصورت استادانہ سحرکارانہدہ ارانہ
واجرا ایلمش اولدیغندن هر مؤمن پاک اعتقاد اول اثر جلیل بیعدیلی
تقدیر وستایشہ مسارعت وشارح مشکور المساعی حضرتلرینہ عرض کلدستہ
شکر و محمدت ایتسہ بجادر §
ایوب صبری

— فهرست قصیده بابت سعاد —

صفحه	
۲	دیباچه
۳	سبب انشاء قصیده و اکساء خرقه نبویه
۸	بیت اول بابت سعاد
۱۰	معنی التصوف
۱۱	ایکنجی بیت
۱۲	حسین حلاج قدس سره قصه سی
۱۳	حضرت موسی علیه السلام علیه ایله امام غزالی حضرتلرینک مباحثه لطیفه لری
۱۴	اوچنجی بیتدن اون ایکنجی بیته قدر سعادک مدح و اخلاق یانی
۲۴	عرقوب قصه سی
۲۵	سخنا ایله مشهور حاتم طای قصه سی
۲۶	بخاتله موصوف اولوب موی الیهک برادرینک قصه سی
۳۰	اون اوچنجی بیتدن یکرمنجی بیته قدر عذافره نک مدح و ثنای
۴۲	یکرمی یدنجی بیتدن اوتوزنجی بیته قدر عذافره نک طرفینجه اصالتی یانی
۴۵	ضرب یعنی کار دنیلان حیوانک یانی
۴۶	اوتوز برنجیدن اوتوز آلتنجی بیته قدر عذافره نک احوال و اوصافی
۵۱	اوتوز یدنجی بیتدن اوتوز سکزنجی بیته قدر و شاة یعنی انکل اولنلرک ذم و هجوی یانی
۵۲	اوتوز سکزنجی بیتدن صکره ابراهیم ادهم حضرتلرینک طقوز فصل اوزره حکایه سی
۵۴	برنجی فصل ادهم خراسان پادشاهنک قیرینه تعشقی کیفیتی
۵۵	ایکنجی فصل خراسان پادشاهنک قیرینک وفاقی
۵۶	اوچنجی فصل قیرک قیردن اخراجی
۵۸	دردنجی فصل طیبیک مشار الیهانک حیاته سبب اولدینی یانی
۶۱	یشنجی فصل مشار الیهانک ادهم عقد و تزویجی و ابراهیم غارده طوغدینک یانی
۶۲	التنجی فصل ابراهیمک ده ده سنه ملاقاتی
۶۵	یدنجی فصل دختراکیر نک والد سیه ملاقاتی
۶۶	سکزنجی فصل پدر و مادرینه سرگذشتک یانی
۶۶	طقوزنجی فصل خراسان پادشاهنک حفیدی ابراهیمی ولی عهد ایلدیکی و ابراهیم
۷۰	پادشاه اولوب بعد زمان تاج و تختنی ترک ایتدیکی یانی

۶۹	اوتوز طقوزنجی بیتدن قرق ایکنجی بیتہ قدر اعتذار بیانده در
۷۲	قصہ اصحاب فیل
۷۴	قرق اوچنجی بیتدن نہایت بیتی اولان الی سکرنجی بیتہ قدر اصحاب کرام
۰۰	رضوان اللہ علیہم اجمعین ﴿ افندیلیریزک مدح و ثنائسیلہ حضرت داود علیہ
۰۰	السلام ﴿ ک اجالا قصہ سی

— ۞ بابت سعاد ۞ —

اثر

اسکایب مفتیسی

محمد امین

— ایلک دفعه —

معارف نظارت جلیله سنک (۱۰۷۰) نومرولی رخصتنامه سیله

(بحریه) مطبعه سنده طبع اولنمشدر

۱۳۰۲

بانت سعاد

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لمن البس رداء الايمان ، وخلعة الايقان ، باشباح اهل الهداية والتوفيق ،
والصلواة والسلام ، على من اكسى برودة الاخسان ، وكسوة العرفان ، لاصحاب
الاتقان والتصديق ، وعلى آله و اجزائه الذين هم ارباب اليقين والتحقيق
بعد ذا - فضلاى اوان وعرفاى زمانك خاكاي ومستمنى ، بوداى ريا
آزاده يعنى اسكليب مفتيسى عرب زاده (محمد امين) نقشبندى وارسته
اعتراف اولان نقصان بضاعه وفقدان استطاعه مانعه سيله بويله بر اثر
جليل ايجون تحريك يراعه بي براعه به اجتناسار خارج دائرة اقتدار اولديغنى
بيورايسه مده اعزه اصحاب كرام سيد الانام واجله فصحاى بنام وبلغاى
فيخامدن « كعب » بن زهير { رضى الله تعالى عنه } حضرت تارينك عتبه علياى
سپهر اعتلاى جناب سيد المرسلينه كمال اخلاص واختصاص ايله نظم و انشادينه
موفق بيورلدقلى قصيده مباركه (برده) نيجه دقايق و حقايق معنويه ،
و خواص بي نهايه يي ، جامع و انواع فيض و سمادتي مستتبع بر نادره عالم آرا
اولديغندن انتفاع معاني واستطلاع غاويسنه آرزو كشن اولان بعض احباى
ذوى الوفا و اخلاى پر صفا تركبه بر شرح تحرير يني بو عبد ضعيفدن طلب
ايتاريله حال و قاللرندن رونما اولان حب و وداد روحانى ، بنده افكنده به
باعث شوق و غرام جاودانى ، اوله رق بو ذوات ستوده صفاتك اسعاف

املاری ضمننده بر مقصد خیره دخی دلالت یعنی بو وسیله ائيله ايله شهر یار
 عديم الاشباه یکتا و تاجدار عالیجاه بیهمتا ، سالک منهاج کرم ، مالک رقاب
 امم ، سلطان ذیشان بحر و بر ، خاقان بلند عنوان داعی پرور ، پادشاه
 شوکت دستکاه بیدانی ، السلطان ابن السلطان السلطان الغازی ﴿عبد الحمید﴾
 خان ثانی ، ادام الله ظلال دولته علی مفارق الحواص و العوام و اقام قوام
 سلطنته الی اواخر الایام حضر تلینک توافر فرّ و شکوه و سطوت دولت ابد
 مد تلی ایچون بو یوزدن استیفای یمین و برکت ، اقدم وظائف ذمت ، اولدیغنی
 ملاحظه و بو مرام میامن اتسام اوزرینه التزام نیت خالصه ايله مستنداً بلطف
 الباری ، مع الاتهال و القصور ، تهزین خامه صدق جامه یه ، بذل مقدور اولنمش
 و خواص مقربین جناب ملوکانه دن سر مصاحب علو المراتب ، سعادتو مروتلو
 « شرف الدین » اغا حضر تلی مجمع آثار جود و منبع جویبار سعود ، برو جود
 مسعود اولوب خلاصه اندیشه و نقاوه پیشه سی دائماً جانب سنی الجواب
 ولی نعمته استیجاب دعوات مستجابیه مصروف و بوامینه نک رأس المال اجابت
 مالی اولان تطیب قلوب اهل کرب و معطوف اولغله بروجه تنی اغای
 مشار الیه حضر تلیندن کوریلان حسن تلقی دخی بشقه جه ضمیمه اخلاص
 صمیمی اولمشدر §

عواطف جهان شمول جناب پادشاهیدن امید واثق بودر که بو تحفه
 عاجزی لطفاً نظر حسن قبوله مقارنت و داعی صدق راعی ، التفات مکارم غایات
 خیر و انانی یه کسب لیاقله مسرور و شادان و اغای مشار الیه حضر تلی
 علی التوالی ذکر جمیله مظهر اوله رق آن بان تزايد محاسن توجهات سنییه ايله
 فائق الاقران بیوریلور §

اولاً - ناظم مرحوم و مغفور المبشر بالجنة وهی دار السرور ﴿رضی الله
 عنه و نور الله مرقدہ﴾ حضر تلینک انشاد بیوردقاری قصیده « برده »

مبارک‌ی مفعول موجودات { علیه افضل الصلوة والتسلیات } افندیز
 حضرت تارینک خاک‌ای رسالت‌ناهیارینه تقدیم و واقع اولان خطیئاتنک عفوینی
 استرحام بیوردقلری بیاننه عاجزانه ابتدار و ثانیاً قصیده مبارک‌نک من غیرحد
 شرح و ایضاحنه اجتناسار ایدرز §
 شویله که :

فخر عالم { صلی الله علیه وسلم } افندیز حضرت تارینک مدینه منوره
 « شرفها الله الی یوم القیامه » پی عزتشریفلری شرف وقوغندن صکره‌جه
 (یثرب) ایله (بطحا) بیننده « زهیر » نامنده برکسنه اولوب غایت غنی ومالدار
 ایدی . بوجهتله اوتلو و صولو بر مکانده قرار ایتمکده و بحیر و کعب اسمنده
 ایکی اوغلار ایله برابر غم و ذوه و سائر مواشیلرین کوتمکده و بویوزدن تعیش
 ایلمکده ایکن مرقوم زهیر بامر الله وفات ایدوب « بحیر » ایله « کعب » قالوب
 اثر پدر اوزره سیر ایدرلر ایکن صیت نبوت عالمه منتشر اولمغله بیوک
 برادری بولنان بحیر کوچک برادری اولان کعبه خطاباً بیورمشلرکه (ای بنم
 نور عینم ! قرنداشم ! آباء و اجدادمزدن روایت اولنان و تورات و انجیل
 شریفلرده اوصاف حمیده و اخلاق پسندیده‌سی بیان قلنان مکّه مکرمه‌ده
 طوغوب مدینه منوره‌یه هجرت بیوره‌جق اولان بی آخر زمان و حقیقه
 [لولاک لولاک لما خلقت الافلاک] بیوریلان بی‌ذیشان، بلکه بوذات عالیقدردر
 و بونک دیننه کیروب امت اولمق پک بیوک نعمتدر . اشته صیت نبوت عالمی
 طوتمشدره مدینه ایسه بورایه برقاق کونلک یولدره سن بوغم و سائر اموالمری
 محافظه ایله . بش اون کون ظرفده بن اورایه کیدوب اولنات عالی قدرک
 مجلس شریفلریله تشرف ایده‌یم . حال و احوال نبویه‌لرینی و معجزه
 باهره‌لرینی کوره‌یم . کتب منزله‌ده مبین اولان اوصاف ایله موصوفیدر ؟
 قننی امر و نهی ایله بعث اولنمشدر ؟ ادیان سابقه‌یی قننی دلیل ایله نسخ
 بیورمشدر ؟ بورالرنی تحقیق ایدوب کله‌یم (دیدکده بوضو ته کعب دخی

«نعم یاسیدی لیکن الامر فی یدیک» دیوب مومی الیه بحیر کعب ایله وداعدن چند کون. هرورنده خواجه کائنات و خلاصه موجودات سیدالبشر و شفیع روز محشر {صلی الله علیه وسلم} افندیز حضر تلرینک خاکای رسالتناهیله یوزسوروب بلا توقف (اشهدان لا اله الا الله واشهدان محمداً عبده ورسوله) کلّین مبارکتینی اتیان و اسلام ازلیسنی اظهار و اعلان ایتمشدر. بحر انوار نبویه نوریه منور و مستغرق و تفکر ذات بحت یزدانده مستهلك اولوب و روز و شب بزم رسالتناهییه ملازمت ایدوب قلب شریفلرنده نه حب مال و منال و نه حب اولاد و عیال قالمشدر. کعب ایسه قرنداشنک کلمسنه انتظار و آینه و رونده دن استفسار ایتش ایسه ده برکونا خبر آله میوب آنجق قرنداشی حضرت بحیرک سلطان الانبیاء و برهان الاصفیاء حبیب خدا {صلی الله علیه وسلم} افندیز حضر تلرینک مجلس فیوضات افزا رزندن برآن منفک اولمدیغنی استخبار ایدنجه حضرت بحیره خطاباً حاشا ثم حاشا مسحور اولوب اوراده قالمش مائی انباء کندوسی فصیح و بلیغ، شاعر و ماهر بولندیغندن رکیکه المعانی خلاف المبانی بر طاق ایات تنظیم و انشاد ایلدیکی سمع رسول الله {صلی الله علیه وسلم} افندیز حضر تلرینه واصل اولدقده اصحاب کرامه خطاباً [من لقی منکم کعب بن زهیر فلیقتله] حدیث شریفی ایله کعبک دمنی هدر قلمشدر §

بنابرین سیف الله اولان لیو ث اصحاب کرام «رضوان الله علیهم اجمعین» حضراتی کعبک قتلی مقصدیله تحریمی اوزرینه بولندقلرین بحیر درک ایدنجه غیرت اخوته منی دین اسلامه دخالتله دارینده فوز و نجاته ماثرت ایلیمک و قتلدن خلاص اولغنه همت ایتک ایچون در عقب برادر ی کعب جانبیه یازوب تهیئه ایلدیکی نامه سننده «بزم حقمزده و سیمافخر عالم {صلی الله علیه وسلم} افندیز حقنده رکیکه المعانی زبان درازلغک سمع رسول الله {صلی الله علیه وسلم} واصل اولوب خقکرده [من لقی منکم کعب بن زهیر فلیقتله] حدیث شریفیه دمکرك هدر اولمسنه فرمان بیورلمشدر. اسدالله اولان

اصحاب کرامدن خلاص بوله مرسک ، همه حال سنی قبل ایدرلر . پک بیوک خطایه دوشمش سن . اگر چه قتلدن قور تلمق و دارینده فوز و نجات بولمق استرسک ، اصحاب کرامدن برذاته کورنیه رک ، کیجه یورویوب کوندز یاته رق ، جمله اصحاب کرام مسجدده صباح نمازیله مشغول اولدقلری حالده ، کلوب کان کرام و مرحمت و منبع رأفت و شفقت اولان حضور بر نور رسالته دخالته واقع اولان قصورک عفوئی فوق النایه رجا و ایتمش اولدیشک عصیانه بالکیله اظهار بدامتله التجا ایتدیکک صورتده عفو بیوره جقلری مجزومدر « دیو بیان ایدرک تخفیفه بونی برادرای کعبه کوندرمشدر §

وقتا که نامه مرسول کعبه واصل اولدقه معجزه باهره ظهور ایدوب کعبک اطرافنده اولان حجر و سجر کویا جمله اصحاب کرام اولوب لارنده قلع و اوق ایله کندوسنی قتل ایتک اوزره مهیا کورنمش اولسینه «الامان واستغفرالله ثبت و رجعت الی الله» ی بالایان ابراهیم ادهم قدس الله سره العزیز حضرتلری مثللو مال و منال و اولاد و عیالی ترک ایله ماسوادن عریان اولوب برادرلی و صیتنه مطاوعت ایدرک و مدینه منوره طریقنی طوته رق همان عزیمت ایتمشدر §

مشارالیه ابراهیم ادهم حضرتلرینک قصه سی [وکل ابن اثی وان طالت سلامته • یوماً علی آله حدیاء محمول] بیت شریفک شرخنده مسطوردر §

اثنای راهده اغلای اغلای قصورینک عفوئی رجا به وسیله اولمق ایچون قصیده شریفه یی انشاد ایدوب قرنداشی حضرت ایچین «رضی الله عنه» حضرتلرینک وصیت و نصیحتی اوزره چند کون مرورنده فخر عالم صلی الله علیه و سلم {افندیز حضرتلری صباح نمازنده و اصحاب کرام} رضوان الله علیهم اجمعین «علی العموم مسجد شریفده حاضر ووجه سعادتلری اصحاب کرامه ناظر اوله رق محرارده اوتور مقده ایکن مومی الیه کعب انشاد بیوردقلری اشبو ذکر اولنان قصیده مبارکه یی کمال حزن ایله قرأته باشلدقه جمله اصحاب

باقوب کوز دیلر که قاری قصیده کعبدر . فرمان نبوی به امتثالاً در حال کعبک اقلته مباشرت یتکه نیت ایدنلر اولدی ایسه ده هم مسجد شریفده حضور رسول اللهده بولندقلرندن همدن بکاء شدید ایله بکا ایدرک قصیده مبارکه نیک تلاوتنده بولوب وجه رسول الله { صلی الله علیه وسلم } ده دخی بشاشت کوردکلرندن تکرار فرمان نبوی به انتظار واجتهاد اوزره ایکن (تعال یا ابی ! تعال یا ابی ! اقرأ قصیدتک التی انشدت) بیوروب تکرار قرأتیله فرمان بیوردقلرندن جمله سی ساکت اولمشلر و حضرت کعب اسلام ازلسنی اظهار ایدوب (اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمداً عبده و رسوله)

دیو قصیده مذکوره بی تلاوته باشلمشلر در §

کعب (رضی الله عنه) حضرت تری کمال فصاحت و بلاغتله قصیده مذکوره بی تلاوت و اظهار ندامت و استعطاف عفو و مرحمت ایلدیکی ائنده قصیده مذکوره به مانند در منشور درج ایلدیکی مدایح نبویه فرح افزای قلب عالی حضرت رسالتیناهی اوله رق فوق الغایه تحسین و هر بریت قرائت و تلاوت اولندقه { آفرین } بیوریلوب فخر عالم { صلی الله علیه وسلم } افندیز حضرت تری کمال سرور و حورلرندن یمینا و شمالا سرو مثالی اظهار تمایل بیوردقلری مثلاً (انبئت ان رسول الله اوعدنی « والعفو عند رسول الله مأمول » قولنه کلنجه کان وفا و معدن عفو و عطا بولندقلرندن (لا ! قل یا ابی ! والعفو عند رسول الله مبذول) بیوروب بعد الحتام حضرت کعب (رضی الله عنه) ک قلب شریفلری تأمین و اسلامیتنده کسب یقین و قصیده سنی تحسین بیوروب قبوله قرین اولدینغی تبشیراً ظهر شریفلرنده بولنان رداء شریفلری خقاروب همان کعب (رضی الله عنه) حضرت تری نه الباس بیورمشلر و مسجد سعادته بولنان جمله اصحاب کرام (رضوان الله علیهم اجمعین) حضرت تری حضرت کعبک کوزلرندن بوس ایدوب « سعادت ابدیه نائل اولدک » یا کعب

دیو بیورمشلر در §

بعض کتب سبز موثوقه ده ذکر اولدینی وجهله قلب شهر و اعوام
و تناوب ایام ایله ملوک امویه و خلفای عباسیه و آندن دولت عثمانیه انتقال
ایدرك اليوم ولی النعمت بیتمیز پادشاهنر افندیز حضرتلرینک خزینة عامره
عمرها الله الی یوم القیمه ده محفوظ کنجینه افتخار اولان خرقة شریفه و برده
لطیفه برمنوال مشروح حضرت کعبه اکسا بیوریلان کسوة نظیفه اولدینی
قرین روایت موثوقه در §

بوقصیده بره دنک علم عروضجه وزنی ، بحور ابیات عربیه دن بحر بسیطک
ضرب ثانیسندن اصلی (مستفعّلن فاعلن * مستفعّلن فاعلن) در §
مصراع اولینک جزء آخرینه خبن علتی عارض اولمشدر §
وهو خذف الثانی الساکن وهو الف فاعلن ، فقی فعلن ، بکسر العین §
مصراع آخرینک جزؤ آخرینه قطع علتی عارض اولمشدر §
فقی فعلن بسکون العین ، وعلى هذا الوزن قال الناظم § (رضى الله عنه)

{ ۱ }

بانت سعاد فقلبی اليوم متبول
میتیم اثرها لم یفد مکبول

بانت — بینونتدن مأخوذ افتراق معناسنه ویاظهور معناسنه در • بیانندن
مشفق اولمق احتمالی دخی واریسه ده بومعنا مقامه مناسب دکدر • و (سعاد)
محبوبه سنک اسمیدر • تأنیث مغنوی و علمیتله غیر منصرفدر • (فقلبی) ده
اولان فاء سببیه اولوب قلب (لطیفه ربانیه ، لها تعلق بهذا القلب
الجبانی الصنوبری الشكل المودوع ، فی جانب الایسر من الصدر) تعریفله
معرفدر §

حکما بوکا «نفس اطقه» و «روح تسمیه» ایدرلر و برده یورک معناسنه
 بیلدیکمز قلبدر . بوراده مراد معنای ثانیدر ، «قلب» عقل معناسنه ده کلور .
 استعیند بالله {من کان له قلب} نظم جلیلی تفسیرینده امام ازهری عقل ایله
 بیان بیورمشدر ، (قلبی) ده اولان یامتکلم ایچون اولوب (الیوم) ده کی لام
 عهد و یامضاف الیهدن عوض اولمغله «یوم المفارقة» دیمکدر ، یوم ظرف ایچوندر ،
 (مقبول) تبدلن مأخوذ سقیم و مریض معناسنه اولوب «هذه قضية دائمة
 مادامت المفارقة باقية» دیمکدر . زیرا سببک بقاسی مسببک بقاسی مستلزمدر .
 (متبیم - اسیر و ذلیل قلمشدر) دیمکدر . فقلبی قولنک خبر بعد خبری یاخود
 مبتداء محذوفک خبریدر . و علی کلا التقديرین تشبیه بلیغ قیلیندندر .
 بو و کرک مابعدنده ذکر اولنان (لم یفد و مکبول) تشبیه ایچون ترشیحدر .
 (اثرها) همزه ناک کسریله مؤثرک ارتفاعندن صکره وجه ارضده حاصل
 اولان اثردر . بوده استعاره مصرحه طریق اوزره صورة و خیالده
 مستعملدر . (لم یفد) علامته للعزم لام الفعلی ساقط اولوب «فدا» کسر ایله
 مد و قصر جائز اوله رق بلا بدل اطلاق اسیر معناسنه یعنی لم اطلق بالمال
 فضلا عن المن (مکبول) مقیدو بغلو دیمکدر . زیرا عربلر براسیری باغلا دقلری
 وقتده «کبات الاسیر» درلر §

خلاصة بیت - دأب شعراء ما فی الضمیرینی اظهار و یا برشی استرحامنه
 ابتدار ایده جک اولدینی حالده عشق مجازی طرفندن کیروب محبوب و یا بر
 محبوبه اتخاذیه اکا خطاباً ایراد مقال ایدر . بوراده ایسه کعب (رضی الله
 عنه) حضرت تری فخر عالم {صلی الله علیه وسلم} افسدیز حضرت تری نیک
 شان شریفلرینه لایق اولیان اسناد مال یکن ایلدیکی قصورینک عفونی
 استرحاماً و اعتذاراً محبوبه سی اولان سعاده کمال درجه عشق و سوداسی
 بولندیفی و آندن افتراقی اثناسنده بحیر (رضی الله عنه) حضرت تری دخی
 کندوسنی براغوب کیتیدیکی وایکی افتراق بر آرایه کلدیکی صردهده - سیما

محبوبه‌م اولان سعاد بندن افتراق ایلدیکی سبیدن قلبم شتیت و وجودم مریض
 و سقیم اولوب حالبوکه بن آنک خیالنده ووراء حیرتنده اسیر اولدم ، بنم
 فدیهمی و یروب آزاد دخی ایتامش ایدی ، بو جهتله مجنون مثالی اولدیغمدن
 «دیوانه را قلم نیست» منطوقنجه برهذیان ایدوب ایتدیکی بلمم ، اگرچه بویله
 برهذیان ایتش ایسه‌م معذورم و عفو نبویلرینی رجا ایدرم — دیکدر §

حضرت کعب (رضی الله تعالی عنه) تمنی ایلدیکی عفو رسوله مع زیاده
 نائل اولمش و رداء سعادتك الباسیله بکام بیورلمشدر §

اللهم انلنا ماقتناه فی الدنیا و الاخرة بجرمة من له السعادة والمعجزة
 الباهرة §

بو بیتده محسنات بدیعهدن (متیم ، لم یفد ، مکبول) کله‌لی بیتده
 مراعات النظیر واردر §

معنی التصوف — سعاددن مراد روح مطلق کعبدن مراد روح مقید
 اولغه قابلدیر . زیرا روح مقید روح مطلقک اسیری و آزاد اولدق غلامی
 کیدر . شول جهتدنکه روح حیوانی روح مطلقه باغلو و پای بندلی ایسه‌ده
 من جهة بینهمالرنده افتراق واقع اولدیغمدن و بیجیر عقله نفس و هوا حائل
 و کندوسنی اهتداء و ارشاد ایده‌جک بر مرشد بیجیردن ذاهل اولغه وجود
 کعب روح حیوانی‌یه مرض و سقیم عارض اولوب روح مطلق سعادده
 مواصلت ایده‌مدیکندن (وجودک ذنب لایقاس به ذنب آخر) حدیث شریفی
 موجبنجه ظلمات حجاب وجودی تصفیه و خواطر ظلمانییه‌ی تخلیه قله‌مدیغندن
 ریاضت و تربیه فداسیله غلامیت هوادن حریت ولایت و اصل اولمامغله
 حاطب الیل و مجنون مثالی تفکرات و تصورات غیر لایقه ایله هرزه‌کو و مجرد
 کفت و کو ایله اشتغال ایدوب "مرتبه حقیقت محمدیه‌یه نائل اوله‌میوب بحر
 ضلالتله طامش و بلکه اهلاک درجه‌سنه کلش ایکن نامه بیجیر مرشد عشق

وهوش ايله اهتدا بولوب و حسب الترييه مرتبه حقيقت محمديه واصل
 وبوشرفه نائل اولدقدن صكره كشف ومعرفت وفيوضات برده محمديه يي الباس
 ايله بر مراد و مرتبه ولايته قدم نهاد و جمله لطائف اصحاب شاد و دلشاد
 اولديغنه اشارتدر §

{ ۴ }
 وَمَا سَعَادُ غَدَاةِ الْبَيْنِ اذْ رَحَلُوا
 اِلَّا اَغْنِ غَضِيضُ الطَّرْفِ مَكْحُولُ

الواو — استيناف النحوى (ما) ليسيه مشابه اولان مادر ، الا كله سيله نفى
 معنابى منتقص اولديغيچون عمل لغو اولنمشدر « سعاد » اسم معشوقه
 ومبتداء در . خبرى تقدير موصوف ايله قريبا كله جك يعنى « ضي اغن » ديمكدر .
 (غداة) صبح (بين) افتراق معناسنه در . (اذا) ظرفيت ايجون وقت
 معناسنه « غداة الين » دن بدادر . (رحلوا) رحلتدن مشتق اولوب برمكادن
 مكان آخره انتقال معناسنه در . (اغن) من الغنة بوغازدن خروج ايدن
 صوت معناسنه در . (غضيض الطرف) فاتره يعنى كوز اوجى ايله خفيفجه
 باققدر . (مكحول) بقدره الله كوز لرى سورمه لنمشدر §

سؤال — مقام — مقام ضميردر ظاهر دكلدر . يعنى هي يرينه سعاد ذكر
 اولنمشدر . « مغايرتنه تنبيه در » ديو ويريلان جواب مشهوره سيل يوقدر .
 كالا يخفى دينورايسه « محبوبه سنك اسمنى صراحة بتكرار ذكرى تلذذ
 ايجوندر . زيرا برمكسنة محبوبنك اسمى ذكر اولندجه وتكرار ايدلدكجه
 تلذذ ايدر . نتكم محضراتده راغب اصفهاني حضرت تيرينك ذكر ايتديكي وجهله
 حزب البحر صاحبي امام شاذلى قدس سره حضرت لرى يوما من الايام مضطجعا
 مسجد اقصى ده مراقب وتفكر ذات بحت ايله مشغول اولديني وحال استعراقده

بولنديني حالده مسجد شريفك حرمه مخلوقات فوج فوج جمع اولوب وسط
 حرمه مزین و مرصع برتخت قورلدقده امام شاذلی حضرت تری یاننده بولنان
 ذوات کرامه خطاباً «بوکان ذاتلر کیملردر و بوتخت کیمکدر» دیو لدی السؤال
 «بولنر انبیا و اولیاء کرامدر و تخت دخی فخرانام {علیه السلام} ایچوندر، حسین
 حلاج قدس سره حضرتلرندن واقع اولان سوء ادب حرکتک فخر عالم
 {صلی الله علیه وسلم} حضرتلرندن عفو بیورلسنک رجاسیچون جمع اولدیلر»
 جوانی آلدینی عقینده سرور انبیا حبیب خدا پیغمبر من محمد مصطفی {صلی الله
 علیه وسلم} افندیز اول تخت اوزرینه قعود ایله رجالری قبول بیوروب وعظ
 ونصیحت ائناسنده حضرت موسی {علیه السلام} قائم اولوب «یارسول الله (علماء
 امتی کانیا بنی اسرائیل) حدیث شریفی فم درز بارلر کردن صادر اولمه حدیث
 شریفکرمیدر» دیو سؤال بیوردقلرنده فخر عالم {صلی الله علیه وسلم} افندیز
 حضرت تری دخی {نعم یا اخی صحیح حدیث شریفمدر} جوانی ویردکلرنده
 «یارسول الله بوجلسده ثنا بیوردیغکر امتک علماسندن وارمیدر؟ وار ایسه
 بریسنی بکا کوستر» دیو بیوردقلرنده {علیه الصلاة والسلام} افندیز
 دخی امام غزالی قدس سره العالی حضرتلری کوستروب {اشته امتک
 علماسندن بریسی بودر} دیو اشارت بیوردقلرنده حضرت موسی {علیه
 السلام} امام غزالی حضرتلرینه «اسمکندر؟» دیو سؤال بیوردقده
 «اسم محمد ابن محمد ابن محمد ابن محمد» دیو اون بطن تعداد بیوردرق جواب
 ویردکده حضرت موسی {علیه السلام} جناب امامه «یا امام بن سکا برسؤالی
 ایلدم، یعنی یالکز کندی اسمکندن سؤال ایلدم، سز ایسه اون جواب
 ویردیکز، یالکز کندی اسمکری ذکر ایتمک لازم کلور ایدی، اون بطنه قدير
 تعداد ایتمک ایجاب ایتمز ایدی، جواب سؤاله توافق ایتمدی، بونده سبب ندر»
 دیو سؤال بیوردقده امام غزالی حضرتلری دخی «ماورد علینا ورد علی
 حضرت جنابک، یا موسی {علیه السلام} جناب واجب الوجود حضرتلری

جبل طورده (و ماتلك يمينك ياموسى) يعنى صاغ اليكرده كى ندر ديو خطاب عزت بيورد قدده . جوابده (قال هي عصاي اتوكؤ عليها وامش بها على غنمي ولى فيها مأرب اخرى) يعنى بونم صاغ المده كى عصامدر ، بن بوكا اتكا ايدر م و قيونارمه يپراق ايندير م ، دها فائده اخرى سى واردر « ديو بيورلدى ، يالكز المده اولان عصامدر ديو اكتفا بيورلديغنه سبب نه اولمش اينه بيان بيورمكزى رجا ايدر م » ديد كده حضرت موسى { عليه السلام } — مربي حقيقي اولان رجم ايله تكلم فوق الغايه الذ اولديغى جهتله انكچون جوابى تطويل ايلدم — ديو بيورد قدده امام غزالى حضرت تارى دخی « ياموسى { عليه السلام } بو عبد عاجز { عليه الصلوة والسلام } افنديز حضرت تارينك ادنى كتر علماسندن بولنديغى و حضور شريفلىكرده اولديغى وذات عاليقدرلى اولى العزم انبياء ذيشاندن اولديغى حالده سز كله تكلم الذ اولمزمى ؟ و هر كشى محبوبنك اسمى تكرار بتكرار ذكر اولندجه كسب سرور ايلمزمى ؟ » ديو بيورد قدده حضرت موسى { عليه السلام } . (صدقت يا رسول الله فى الحقيقة علما كز بنى اسرائيل پيغمبرى كى اولديغنه شبهه يوقدر) ديو بيور مشدر §

اشته بوقصه دن حصه هر عاشق معشوقى اسمى تكرار اولندجه تلذ و سرور و حورى تزايد ايدم جكنه برهان كافى اولديغندن بوراده ضمير يرينه ظاهر كتوروب معشوقه سى اولان سعادك اسمى تكرار ايتمشدر §

بوكا شاعرك شو [تالله يا ضييات القاع قلن لنا * ليلائى منكن ام ليل من البشر] بيتى دخی دليلدر « جوابى ويريلور §

رحلوا — ده اولان جمع ضميرى سعادك قومنه راجعدر ، مرجى كناية سبقت ايلديكندن ايچون ، زيرا سعادته قوم و قبيله لازم كلور . قوله اغن فى القاموس و ضى (اغنى) يخرج صوته من خياشيمه ، ديمكدر . بوضورتده موصوف مخدوفك صفتيدر . سعادته حمل اولنمى تشبيهه بليغ اولوب [مازيد الاسد] قيلندندز . بو و ما بعدنده ذكر اولنان (غضيض الطرف

و مکحول (ترشیخدر • استعاره تمثیلیه اولمق دخی جائز در • کما لایخفی
 علی من له مسکه فی علم الیسان • نفی و اثباتدن مستفاد اولان قصر
 (قصر الموصوف علی الصفة) قیلندندر • ادعاء و غرض الطرف و مکحول
 ماسبق کی محذوف موصوفک صفتاریدر §

سؤال — بویکیسی اغن لفظی اوزرینه نیچون عطف اولنمادی مقام ایسه
 مقام وصل اولوب بعض صفاتک بعضیسی اوزرینه عطفی جائز ایدی ، وان لم یجز
 علی الموصوف §

الجواب — بویکیسنه اتصافده تبعیت ایهامنی دفع ایچونددر ، یعنی سعادده
 اولان اوصاف جیلانده بولنان اوصافه تابع اولمق احتمالی ایما ایدر ، حالبوکه
 مراد شاعر بالعکسدر §

مَحْصُول بَیت — محبوبه معشوقه اولان سعاد مفارقت کوندنن وقت
 صباحده قبیله سیله برابر رحلت ایلدیکی ائئاده صوت رقیق ایله ابیات و اشعار
 اوقیوب قدره الهیه ایله سورمه لی کوزلریله میناً و شمالاً نیم نظر و خفیفجه مؤخر
 عین یعنی کوز اوجی ایله بقهرق مفارقت ایتشددر بوحالاتک توصیفی و برشیته
 تشبیهی ممکن اولمز انجق بوصفت ایله موصوف اولمق غزالده یعنی جیلانده
 بولنور §

بو بیتده — صنعة بدیعه دن « اغن و غرض الطرف و مکحول » بینلرنده
 مراعات النظیر وارددر §

{ ۳ }
 هیفاء مقبلة عجزاء مدبرة
 لایشتکی قصر منها ولا طول

هیفاء — فتحین ایله اولان هیفدن مأخوذ « رقیق البطن و الحاصرة »

معناسنه در . (عجزاء) همراء وزننده «عظیم العجز بمعنی کبیرة المؤخر یعنی آرقه طرفی کبیر» دیمکدر . (یشکی) افعال بابندن اولوب عربلراشتگاه درلر که اذا خبر عنه بسوء فعله یعنی سؤال اولنان کمسنه نك سوء حالی خبر ویرلمکدن عبارتدر . (قصر) غنپ وزننده باب اولدن مصدردر . طولك ضدی دیمکدر . هیفاء موصوف محذوفك صفتیدر . اوده مبتداء محذوفك خبریدر . هی امرأه هیفاء تقدیرنده در . (مقبلة) کله سی — إذا كانت مقبلة — تقدیرنده در . یعنی سعادك اقبال ویاخود وقت اقبالی حالنده هیفایتنه یعنی حال تو جهنده نحیف وضعیف و ظریف اولدیغنه حکم اولنور . وعجزاء مدبرة کله سنك اعرابی «هیفاء مقبلة» کله سنك اعرابی مثالیدر . (منها) ده کی اولان «من» قصر دن بیان اولیوب (لایشکی) یه متعلقدر . فافهم §

خلاصة معنی — محبوبة معشوقه م اولان سعادى ، سکا توجه و اقبالی حالنده ، سن انی ضعیفه ونحیفه کوررسك ، حال ادبار ووجهی سندن تحوّل ایتمش یعنی آرقه سنی دونمش ، اولدیغی حالده کورر ایسه ك عبلة و سمینه کوررسك . وهذا احسن الهيئات غند ارباب الطیعات . دخی یوسماده قامتجه قصر وطول جهتندن اصلا برقصور یوقدر . بلکه قامتی موزونه وجداً رشقه در §

بویتده محسنات معنویه دن «هیفاء وعجزاء و مقبله ايله مدبره» ینیله «قصر وطول» ینارنده صنعة (طباقي) واردر . محسنات لفظیه دن «هیفاء مقبلة وعجزاء مدبرة» یننده دخی صنعته «متوازی» واردر §

تَجَلَّوْا عَوَارِضَ ذِي ظُلُمٍ إِذَا انْتَسَمَتْ
كَأَنَّهَا مِنْهُلٌّ بِالرَّاحِ مَعَاوِلٌ

تجلاوا — من الجلا بمعنی الکشف (وعوارض) جمع عارضة بمعنی الجانب